

Κυριακή τῆς Τυρινῆς - 2026

Ὁμιλία Σεβ. Μητροπολίτου Νικαίας κ. Ἀλεξίου
στόν Κατανυκτικό Ἑσπερινό
(Ἱερὰ Μονή Ἀγίων Πατέρων)

*«Ἦθελον δάκρυσιν ἐξαλείψαι, τῶν ἐμῶν πταισμάτων Κύριε,
τὸ χειρόγραφον, καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου,
διὰ μετανοίας εὐαρεστήσαι σοι, ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς ἀπατᾷ με,
καὶ πολεμεῖ τὴν ψυχὴν μου, Κύριε, πρὶν εἰς τέλος ἀπόλωμαι,
σῶσόν με»*

(α' Κατανυκτικό τοῦ Ἑσπερινοῦ)

Ἀγαπητοί μου πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Μιά σημαντική περίοδος τοῦ Λειτουργικοῦ Χρόνου ἀρχίζει σήμερα, μέ τὴν εὐκαιρία **ἐναρξης τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς**. Ἡ ἱερὰ περίοδος ἐγκαινιάζεται **μέ κατανυκτικούς ὕμνους, ἐδαφιαῖες μετάνοιες** καὶ μέ τὴν **ἀφειδώλευτη συγχώρηση** πού δίνουμε **στοὺς ἀδελφούς**. Κάθε ὕμνος, κάθε ἐκδήλωση, κάθε στιγμή τῆς λυτρωτικῆς αὐτῆς διαδικασίας, συνιστᾷ πολύτιμο μεταλλεῖο, γιὰ τὴν ἄντληση λυτρωτικῶν διδαγμάτων, γιὰ τὴ νηφάλια ἐπεξεργασία ἀποφάσεων καὶ ἀλλαγῶν, μέσα στὰ εὐλογημένα πλαίσια τῆς πορείας μας ἀπὸ τὸ «**κατ' εἰκόνα**» πρὸς τὸ «**καθ' ὁμοίωσιν**».

Ἐπιλέγοντας ἀπόψε τὸ πρῶτο κατανυκτικό τροπάριο τοῦ Ἑσπερινοῦ, θά ἐπιχειρήσω νά προβληματιστῶ μαζί σας πάνω στὰ μηνύματα πού μᾶς παρέχει ὁ ἱερός ὕμνωδός. Οἱ ῥηματικοί τύποι πού πλεονάζουν, ἐλπίζω νά ἠχήσουν ἔντονα στίς καρδιές μας. Εἶναι καταρχάς τὸ ῥῆμα **“θέλω”**, πού ἐκφράζει τὴ διάθεση γιὰ κάτι ἐπιθυμητό καὶ στήν προκειμένη περίπτωση λυτρωτικό. **Θά ἤθελα, ἀπὸ σήμερα, νά ἐξαλείψω τὸν ὀγκώδη φάκελλο τῶν πολλῶν ἁμαρτιῶν μου.** Ὑπὸ τὸ **“Χειρόγραφο”** δηλώνεται τὸ σύνολο τῶν λαθῶν καὶ τῶν παραλείψεών μου, τὰ ὅποια καταγράφονται στόν Οὐρανό. Ὡστόσο, ὁ Εὐσπλαχνος Καταγραφέας εἶναι πάντα πρόθυμος νά διαγράψει ἀστοχίες καὶ νά ἐξαφανίσει ὅλο τὸ **“Χειρόγραφο”** τῶν ἀνομημάτων μας. Στόν Ἀκάθιστο Ὑμνο, στό γράμμα **“Χ”**, ἀκούγεται ἡ ἐλπιδοφόρα φράση τοῦ εὐλαβοῦς συνθέτη: **«Καὶ σχίσας τὸ χειρόγραφον ἀκούει παρά πάντων οὕτως, Ἀλληλούια»**. Οἱ συναλλασσόμενοι

κρατοῦν τίς σημειώσεις τους, προκειμένου νά αποδείξουν ὀφειλές. Ὁ Ὑψιστος Θεός γνωρίζει, μέ ἓνα βλέμμα Του σκεπάζει ὅλη τή γῆ καί διεισδύει στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Ἐκεῖνος θά διαγράψει τά λάθη μας, τά ὁποῖα πολύ συχνά οὔτε κι ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἀναγνωρίζουμε.

Ἡ ἐξάλειψη τῶν ἁμαρτιῶν δέν γίνεται μέ κοσμικές δηλώσεις καί μέ ἐφήμερα δρώμενα. Εἶναι **ἔμπονη διαδικασία**, πού ἀπαιτεῖ ἐναρμόνιση τῶν ἐπιθυμιῶν μέ τό Θεῖο Θέλημα, **μετάνοια γιά τά λάθη μας, συντριβή καί δάκρυα. Τά δάκρυα τῆς μετανοίας λυτρώνουν.** Διαβάζουμε στόν Ψαλμό (29,6): *«Τό ἐσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμός καί εἰς τό πρωί ἀγαλλίασις»*. Τά δάκρυα τῆς νύχτας θά φέρουν χαρά τό πρωί. Συναφής ἡ διαβεβαίωση τοῦ Κυρίου: *«Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν ὅτι γελάσετε»* (Λκ.6,21). Ἡ «ἀμαρτωλός» γυναῖκα, τήν ὁποία μᾶς θυμίζει ἡ Ἐκκλησία μας τῇ Μεγάλῃ Τρίτῃ, *«...Κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας Αὐτοῦ (τοῦ Χριστοῦ) τοῖς δάκρυσι...»* (Λουκ.7,38). Μέ τέχνη ἀπαράμιλλη **ἡ ὑμνογράφος Ὅσια Κασσιανή** ζωγραφίζει τή μετάνοιά της. Ντύνει τά μάτια της **μέ λυγμούς** καί βάζει στό στόμα λόγια ἐλπίδας: *«Δέξαι μου τάς πηγάς τῶν δακρύων...»* καί ἀκόμη *«Μή μοῦ τά δάκρυα παρίδης, ἡ χαρά τῶν Ἀγγέλων»*. Μέ αὐτό τόν τρόπο **ἡ πρώην ἀμαρτωλή** «λούζεται» στό **πνευματικό λουτρό τῶν δακρύων** της, καί γίνεται λευκή σάν τό κρῖνο ἢ σάν τό χιόνι, γιά νά θυμηθοῦμε τόν προφήτη Ἡσαΐα: *«Ἐάν ὧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινοκοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ»* (Ἡσ. 1, 18).

«Λούσω καθ' ἐκάστην νύκτα τήν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τήν στρωμνήν μου βρέξω», ἔλεγε μέ συντριβή ὁ Ψαλμωδός (Ψ. 6, 7) καί *«ἐγενήθη μοι τὰ δάκρυά μου ἄρτος ἡμέρας καί νυκτός...»* (Ψ. 41, 4). Οἱ ψαλμοί αὐτοί τοῦ μετανοημένου Δαβίδ συνιστοῦν ἄριστους βοηθοὺς στόν ἀγῶνα τοῦ κάθε πιστοῦ. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἐστιάζει στή συμπεριφορά τοῦ **μετανοημένου Ἀποστόλου Πέτρου**· ὅταν συνειδητοποίησε ὅτι ἀρνήθηκε τόν Κύριο *«...ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς»* (Μτθ. 26, 75). *«Τό κλάμα τοῦ Πέτρου ξέπλυνε γιά πάντα τό στόμα, πού ἀρνήθηκε τόν Κύριο»*. **Ἀντίθετα, ὁ Ἰούδας πού πρόδωσε, δέν ἔνιωσε τήν ἀνάγκη δακρύων. Ὁ ἓνας ἔκλαψε καί σώθηκε, ὁ ἄλλος δέν ἔκλαψε καί χάθηκε** (Τζοβάνι Παπίνι). Ἀπό βιολογική ἄποψη, μέ τά δάκρυα ἀπομακρύνονται τυχόν ξένα σώματα ἀπό τά μάτια

μας. Όταν ένας κόκκος σκόνης μπαίνει στα μάτια μας, μέ αντανακλαστική αντίδραση παράγονται δάκρυα, για νά ξεπλύνουν τήν ἀκαθαρσία. Τά δάκρυα εἶναι ἐκπληκτικό ψυχοσωματικό φαινόμενο, ὅπου ἡ ψυχική κατάσταση ἀντανακλᾶται στή λειτουργία τοῦ σώματός μας. Πιστεύουμε ὅτι τά δάκρυα, εἶναι ἓνα εἰδικό δῶρο, πού μᾶς δόθηκε ἀπό τόν Δημιουργό. Διδάσκει ὁ Μέγας Βασίλειος: «Ἄν πλύνετε τό πρόσωπό σας μέ νερό ὁμορφαίνει, ἀλλά ἓνα πρόσωπο λουσμένο μέ δάκρυα ἔχει μιά ἀνέκφραστη ὁμορφιά».

Εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἡ σχετική προσέγγιση τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «Ὅπως ὅταν συγκεντρωθοῦν τά σύννεφα, κάνουν σκοτεινή τή μέρα, ἀλλά ὅταν ἀδειάσουν τό νερό πού ἔχουν, ἡ ἀτμόσφαιρα γίνεται καθαρή καί φωτεινή, τό ἴδιο συμβαίνει καί στήν ψυχή μας· μέ τά δάκρυα τῆς προσευχῆς τή μαυρίλα διαδέχεται τό φῶς καί ἀσφαλῶς ἡ χαρά». Ὁ ἱερός Πατήρ συμπληρώνει: «τίποτα πιό εὐχάριστο ἀπό τούς ὀφθαλμούς τούς δακρυσμένους». Ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος τονίζει: «Τά δάκρυα εἶναι ἀπόδειξη ὅτι ἡ ψυχή ἔχει κερδίσει τό θεῖο ἔλεος. Ὅτι ἔχει γίνει ἀποδεκτὴ ἀπό τόν Θεό ἡ μετάνοιά μας».

Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος (+1022), περιγράφει τή δύναμη τοῦ καθαρισμοῦ τῶν δακρύων, μέσῳ τῆς μετάνοιας καί τῶν τύψεων. «Γιά νά πλύνετε λερωμένο ἔνδυμα χωρίς νερό εἶναι ἀδύνατο. Ὅμοια εἶναι ἀδύνατο νά καθαριστεῖ ἡ λερωμένη ψυχή χωρίς δάκρυα». **«Τά δάκρυα τῆς μετάνοίας εἶναι τό «δεύτερο βάπτισμα τῆς ψυχῆς»**, διδάσκουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. Καί ἀναφέρονται στόν «νιπτῆρα τῆς ἀμαρτίας», πού εἶναι τό Μυστήριο τῆς Μετάνοίας, ἰδίως ὅταν συνοδεύεται μέ δάκρυα. «Καί δάκρυον στάξαν ἰσοδυναμεῖ λουτρῷ παλλιγενεσίας καί ἐπανάγει τήν χάριν...», κήρυττε ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης. «Ὅταν ἀμαρτήσεις βαριά, στείλε στόν Θεό ὡς μεσιτεία τά καυτά σου δάκρυα», συμβουλεύει ὁ ἅγιος Κυπριανός. Ἡ Ἐκκλησιαστική Ἱστορία μιλάει γιά τούς **«προσκλαίοντας»**· γιά ἐκείνους τούς χριστιανούς, πού ἔπεφταν σέ **βαριά ἀμαρτήματα** καί **δέν ἔμπαιναν** στόν Ναό. Στέκονταν ἔξω ἀπό τήν θύρα, ζητώντας μέ **θερμά δάκρυα** στούς **εἰσερχόμενους νά δεηθοῦν** γιά αὐτούς.

Μέ τόν Ἑσπερινό τῆς συγγνώμης, πού τελοῦμε σήμερα, ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἀνοίγει τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ὁ λειτουργικός αὐτός χρόνος τῆς μετανοίας προσφέρεται ὡς τρόπος ζωῆς, ὡς εὐκαιρία ἀλλαγῆς.

Τό ρῆμα: **«συγ-χωρῶ»** σημαίνει **πώς χωρῶ μαζί μέ τόν Θεό, καί συγχρόνως μαζί μέ τούς συνανθρώπους μου**. Μέ τή συγχώρεση μέ τόν Θεό, ἐξαφανίζονται ὅλες οἱ ἁμαρτίες καί ἐδραιώνεται ἡ κοινωνία μέ τόν Χριστό. Συγχωρώντας τούς ἀδελφούς αἴρονται τά ἐμπόδια ἐπικοινωνίας καί ὁμαλοποιοῦνται οἱ σχέσεις μας. Ἐξάλλου « *Ἡ ἱκανότητα νά συγχωρεῖς εἶναι προσόν τοῦ δυνατοῦ. Οἱ ἀδύναμοι ποτέ δέν συγχωροῦν*».

Ἦς γονατίσουμε, λοιπόν, μπροστά στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Παναγίας, στήν εἰκόνα τῶν Ἁγίων Πατέρων καί πάντων τῶν Ἁγίων, στίς ἑνσαρκές εἰκόνες τῶν ἀδελφῶν μας καί ἄς ζητήσουμε νά συγχωρέσουν τά λάθη μας. **Ἦς ὑποσχεθοῦμε μέσα μας πώς δέν θά ἐπαναληφθοῦν**. Νά μή χαθεῖ καί τούτη ἡ εὐκαιρία. **Δέν γνωρίζουμε ἂν καί τοῦ χρόνου θά εἴμαστε στήν ἴδια θέση**. Πόσοι ἀδελφοί μας δέν ἔφυγαν ἀπό ἐδῶ, μέσα στόν χρόνο πού πέρασε! Ἔχουμε ἀκόμη τό **προνόμιο τῆς προσπάθειας γιά ἀλλαγή**, γιά τή λυτρωτική ἀπόφαση νά πλησιάσουμε τίς θύρες τοῦ Οὐρανοῦ, ὅπως οἱ Ἁγιοί μας, τούς ὁποίους τιμοῦμε καί ὑπέρ τῶν ὁποίων καυχόμεθα.

Κύριε, «*Ἴδε τήν ταπείνωσίν μου,
ἴδε μου τόν κόπον ὅσος,
καί τās ἁμαρτίας πάσας ἄφες μοι,
Θεέ τῶν ὅλων...*».

«*Ὑπὸ τήν σὴν εὐσπλαγχνίαν,
καταφεύγομεν, Θεοτόκε,
τὰς ἡμῶν ἱκεσίας, μὴ παρίδης ἐν περιστάσει,
ἀλλ' ἐκ κινδύνων λύτρωσαι ἡμᾶς,
μόνη Ἀγνή, μόνη εὐλογημένη*».

Καλή Σαρακοστή
+ Ὁ Νικαίας Ἀ λ έ ξ ι ο ς